

Gestor: *Ministerstvo zemědělství* Schválil: *Ing. Pavel Sekáč*
Zpracoval: *Ing. Alena Kubů, Ing. Filip Lameš* Datum: *4. 1. 2018*
E-mail, tel.: Alena.kubu@mze.cz, filip.lames@mze.cz Verze: *1.0*

Rámcová pozice (Stanovisko pro Parlament ČR)

Projednávaná věc: Sdělení Komise Evropskému Parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů **Budoucnost potravinářství a zemědělství**

Přípravný orgán Rady: Zvláštní zemědělský výbor, Rada pro zemědělství a rybnářství

Identifikační čísla dokumentů: COM(2017) 713 final

Stupeň priority pro ČR: Národní priorita / ~~Důležitá problematika~~ / ~~Sledovaná oblast~~

1) Popis problematiky, včetně stádia projednávání:

Dne 29. 11. 2017 zveřejnila Evropská komise Sdělení k budoucí podobě SZP po roce 2020 „**Budoucnost potravinářství a zemědělství**“. Oficiální prezentace v rámci jednání Rady ministrů EU proběhla dne 11. 12. 2017 (po předchozím předjednání na Zvláštním zemědělském výboru dne 4. 12. 2017). Sdělení bude následováno dalšími dokumenty EK očekávanými v rámci harmonogramu příprav nového programového období – hodnocením dopadu (publikace EK leden-březen 2018), prezentací návrhu Víceletého finančního rámce (květen 2018) a návrhy právních předpisů (konec pololetí 2018).

Zveřejnění materiálu předcházela řada neformálních i formálních jednání ministrů zemědělství a rovněž veřejná diskuse na téma modernizace a zjednodušení SZP zahájená ze strany Evropské komise v únoru 2017 formou dotazníku s prezentací výsledků v rámci konference v červenci 2017.

První část Sdělení se zaměřuje na nový kontext Společné zemědělské politiky.

SZP musí i nadále reagovat na problémy a výzvy v oblasti zvýšení zaměstnanosti, růstu a investic, využití potenciálu biohospodářství, oběhového hospodářství a energetické unie. Má významnou roli v oblasti přenosu výzkumu a inovací, propojení zemědělců a venkova s digitální ekonomikou a v neposlední řadě v příspěvku k řešení migrace. Kontext vývoje nové SZP tvoří závazky definované jednak Cíli udržitelného rozvoje OSN (dále jen „SDGs“) či Pařížské dohody. Důležitý rámec vývoje EU nastiňuje i Bílá kniha o budoucnosti Evropy, předložená EK v březnu 2017, která zahájila diskusi o budoucím vývoji EU.

Druhá část je věnovaná popisu nového modelu implementace SZP a jejímu zjednodušení.

Stávající systém implementace SZP se opírá o podrobné požadavky na úrovni EU a vyznačuje se přísnými kontrolami a sankcemi. Ve velmi různorodém prostředí EU nicméně nejsou

vhodné přístupy "shora dolů" ani uniformní přístup pro dosažení požadovaných výsledků a přidané hodnoty EU. V budoucím modelu by **na úrovni EU měly být stanoveny základní politické parametry** (cíle SZP, obecné typy intervencí, základní požadavky), zatímco členské státy by měly nést větší odpovědnost, pokud jde o to, jak dosáhnout cílů definovaných na úrovni EU (včetně již dohodnutých cílů např. ohledně změny klimatu a udržitelného rozvoje) a cílových hodnot pro ně dohodnutých s členskými státy. Větší subsidiarita by umožnila lépe zohlednit místní podmínky a potřeby. Přitom by členské státy měly mít důležitější slovo při **navrhování rámce pro dodržování podmínek a kontrolu**. Současně by členské státy byly odpovědné za poskytování důvěryhodných zpráv o výkonu, které opodstatňují rozpočet SZP. Členské státy by tak měly sestavit **strategický plán společné zemědělské politiky, který by zahrnoval intervence jak v I. pilíři, tak ve II. pilíři** zaměřené na hospodářské, sociální a environmentální cíle, přičemž by měly být zachovány rovné podmínky. Tyto plány by měly být schvalovány Komisí. Plánovací proces by měl být jednodušší, bez podrobností o opatřeních. Takové zjednodušení by také upřednostňovalo integrované a inovativní přístupy a učinilo by politický rámec adaptivnější a inovativnější. V souladu s logikou přístupu „rozpočet orientovaný na výsledky“ je i systém implementace orientován na výsledky. Komise by následně dohlížela na plnění výsledků a dodržování základních pravidel EU v rámci dobře navrženého systému auditu a ověřování.

Třetí část Sdělení řeší konkrétní oblasti, na které by se budoucí SZP měla zaměřit přednostně, přičemž jsou stanoveny tři hlavní cíle budoucí SZP:

- **Posílit inteligentní a odolný zemědělský sektor**
- **Posílit péči o životní prostředí a klimatické aktivity a přispět k cílům v oblasti životního prostředí a klimatu v EU**
- **Posílit socio-ekonomickou strukturu venkovských oblastí**

K naplnění těchto cílů je nezbytné lepší propojení zemědělství s rozvojem lidského kapitálu a podporou inovací. Budoucí SZP rovněž musí řešit očekávání společnosti ohledně trvale udržitelné produkce potravin, bezpečnost a kvalitu potravin a standardy pro dobré životní podmínky zvířat.

Využití výzkumu a inovací

Výzkum a inovace v různých oblastech jsou součástí všech výzev, kterým čelí zemědělství a venkovské oblasti EU v oblasti hospodářské, environmentální a sociální. Budoucí SZP bude muset posílit ještě větší součinnost s politikou výzkumu a inovací při podpoře inovací. Technologický rozvoj a digitalizace umožňují výrazný skok v účinnosti, který může snížit dopad zemědělství na životní prostředí a klima a snížit náklady zemědělců. Je třeba umožnit přístup k moderním technologiím malým a středním zemědělským podnikům. Je zásadní, aby se podpora znalostí, inovací a technologií stala klíčovou součástí nové SZP v úzké vazbě na politiku výzkumu a inovací. **Evropské inovační partnerství** pro zemědělskou produktivitu a udržitelnost (AGR-EIP) již prokázalo svou hodnotu při mobilizaci zemědělského sektoru v oblasti inovací. Jeho úspěch závisí na kombinovaném výkonu poradců, vzdělávacím systému, výzkumných pracovnících a organizacích zemědělců, často označovaných jako zemědělský systém znalostí a inovací. **Plány k posílení poradenských**

služeb budou podmínkou schválení strategických plánů SZP. Rovněž producentské organizace jsou důležitým nástrojem pro sdílení zkušeností a spolupráce.

Podpora inteligentního a odolného zemědělského sektoru

Spravedlivá podpora příjmu pro důstojné živobytí zemědělců

Přímé platby, které tvoří přibližně 46 % příjmů zemědělské komunity EU, částečně doplňují rozdíl mezi příjmy zemědělských podniků a příjmy v jiných hospodářských odvětvích. Přestože je úloha přímých plateb při stabilizaci příjmů zemědělců obecně vítána, skutečnost, že 20 % zemědělců obdrží 80 % plateb, někdy vyvolává obvinění z "nespravedlnosti". Měla by být podporována vyváženější distribuce podpor. Přímé platby budou účinněji a účelněji plnit své poslání, pokud budou zjednodušené a cílenější. Jakákoli změna by však měla zachovat jeden z klíčových aktiv politiky: ochrana dobře fungujícího vnitřního trhu, který SZP vytvořila v průběhu let. Za účelem efektivnějšího zaměření přímých plateb na zajištění příjmů pro všechny zemědělce v EU, by měla být zvážena možnost povinného omezení přímých plateb s přihlédnutím k pracovní síle, aby se předešlo negativním dopadům na pracovní místa, případně možné zavedení degresivní platby. Dále by měla být zvýšena podpora malých a středních zemědělských podniků, zejména prostřednictvím redistributivní platby a cíleny podpory na ty, kteří na zemědělství závisí jako na zdroji příjmu pro živobytí. Zároveň by měla SZP nadále snižovat rozdíl v průměrné míře podpory mezi členskými státy.

Investice do lepší pozice zemědělců na trhu

Je třeba zvýšit investice do restrukturalizace zemědělských podniků, modernizace, diverzifikace a zavádění nových technologií, jako je **precizní zemědělství**, aby se zlepšila konkurenceschopnost a odolnost jednotlivých zemědělských podniků. Nové a vznikající zemědělské hodnotové řetězce, jako je například **bio-ekonomika s oběhovým hospodářstvím**, nabízejí zemědělcům příležitost diverzifikovat své podnikání, zajišťovat rizika a poskytovat dodatečné příjmy a politika by se měla stále více zaměřovat na podporu tohoto úsilí. Výkonnost investiční podpory v rámci SZP by se však měla zlepšit také prostřednictvím lepší integrace poradenství a podpory kolektivních investic. Uzané producentské organizace mohou být užitečným nástrojem pro posílení pozice v hodnotovém řetězci. Současná investiční mezera v zemědělství musí být řešena také prostřednictvím většího **využívání inovativních finančních nástrojů**, které zohledňují specifické aspekty zemědělství, jakož i integrovanější projekty, které propojují různé nástroje EU (EFSI, ESIF) včetně další spolupráce s Evropskou investiční bankou.

Řízení rizik

Pro zemědělský sektor je důležité vytvořit vhodný rámec pro úspěšné řešení rizik a krizí s cílem zvýšit jeho odolnost a zároveň poskytovat správné pobídky pro davové soukromé iniciativy. SZP již nabízí soubor nástrojů, které pomáhají zemědělcům řídit rizika, od přímých plateb a intervencí na trhu po kompenzační opatření po ukončení krize a opatření druhého pilíře, zejména nástroj pro stabilizaci příjmů a podporu pojištění. Je důležité zvážit, zda je třeba upravit návrh těchto nástrojů, včetně snížení prahové hodnoty pro ztráty, aby došlo

k zahájení odškodnění po krizové události, zvýšení míry intenzity podpory pro operace spojené s řízením rizik. Připravuje se vytvoření **platformy pro řízení rizik na úrovni EU**, která bude poskytovat výměnu zkušeností a osvědčených postupů s cílem zlepšit provádění současných nástrojů a informovat o budoucí politice. Další příležitost je v začlenění informací o řízení rizik do školení a poradenských služeb pro zemědělce.

Současně je třeba sledovat doplňkovost intervencí na úrovni EU se strategiemi členských států a nástroji soukromého sektoru. Flexibilní přístup v tomto kontextu je nezbytnou podmínkou k tomu, aby bylo možné přizpůsobit řešení pro různé potřeby zemědělců. Pomocí v této oblasti mohou být i finanční nástroje stimulující příliv soukromého kapitálu. Nástroje SZP lze doplnit i na úrovni členských států například v oblasti daňové politiky.

Posílení environmentálních a klimatických opatření a přispění k dosažení souvisejících cílů EU

Změny klimatu a omezení přírodních zdrojů povedou k výzvám v oblasti zabezpečení potravin. Nová SZP by měla být ambicióznější, co se týká efektivního využití zdrojů, péče o životní prostředí a opatření v oblasti klimatu. Součástí řešení je inteligentní zemědělství podporované přenosem znalostí, toto však požaduje podstatné změny v nastavení politik v oblasti poskytování veřejných statků. Součástí strategického plánu k SZP by měl být plán hospodaření s živinami a podpory pro precizní zemědělství.

Stávající tři různé politické nástroje: podmíněnost, ekologické přímé platby a dobrovolná agroenvironmentální a klimatická opatření, budou nahrazeny pružnějším pojetím, který dovolí členským státům nastavit soustavu povinných a dobrovolných opatření v I. a II. pilíři. Členské státy budou povinny definovat cíle, které zajistí dosažení dohodnutých úkolů v oblasti životního prostředí a klimatu definovaných na úrovni EU. **Cílem je mít jednu úroveň požadavků na přímé platby, jednotný soubor pravidel pro hospodaření a kontrolních pravidel a snížit administrativní zátěže pro členský stát a zemědělce.** Tento přístup přinese vyšší subsidiaritu, přičemž aktivity členského státu budou schvalovány Komisí jako strategický plán SZP podle rámce EU.

Posilování socioekonomické struktury venkovských oblastí

Růst a tvorba pracovních míst ve venkovských oblastech

Mnoho venkovských oblastí v EU trpí strukturálními problémy, jako je nedostatek atraktivních pracovních příležitostí, nedostatečná investice do připojení a základních služeb a významný odliv mladých lidí. SZP hraje důležitou úlohu při podpoře zaměstnanosti a růstu na venkově. Důležitý je přístup k veřejným službám, zdravotní péči, vzdělávání. Nové venkovské hodnotové řetězce, jako je rozvíjející se biohospodářství a oběhové hospodářství, mohou nabídnout dobrý růst a pracovní potenciál venkovských oblastí. Růst biohospodářství v oblasti zemědělství a lesnictví by se proto měl stát prioritou strategických plánů SZP a posílit tak potenciální příspěvek v oblasti výroby energie, která je příznivá pro klima. EFSI a další finanční nástroje by měly využít dodatečnou podporu z programů rozvoje venkova,

aby poskytly levné a dlouhodobé půjčky podnikatelům, kteří jsou ochotni investovat do venkovských oblastí.

Jednou z priorit pro tuto budoucí společnou práci v různých oblastech politiky je **rozvoj "inteligentních vesnic"** v celé Unii. Tento vznikající koncept, který se v současné době rozvíjí prostřednictvím řady iniciativ a pilotních projektů, pomůže místním komunitám řešit otázky nedostatečného širokopásmového připojení, pracovních příležitostí a poskytování služeb jasným a komplexním způsobem. Jako účinný prostředek se ukázal přístup LEADER. Komise se zavázala k přezkumu všech politik z pohledu dopadu na venkovské oblasti k maximalizaci jejich kapacit.

Zatraktivnit odvětví pro mladou generaci

Nezbytná je generační obměna (jen 6 % zemědělců je mladších 35 let). Nutné je překonat překážky k zahájení zemědělské aktivity, mimo jiné vysokou cenu půdy nebo vnímání zemědělství jako neatraktivního zaměstnání. Pomoci by měla i změna právních předpisů na úrovni členských států v oblasti daní, dědického práva, nakládání s pozemky. SZP by měla umožnit členským státům flexibilitu pro nalezení systému k řešení specifických potřeb mladých zemědělců, který zahrne rozvoj dovedností, inovace, rozvoj podnikání a investiční podporu. SZP by měla snížit riziko nejistoty příjmu a velkých požadavků na kapitál v prvních letech podporou zahájení činnosti jednodušší cestou - doplňkovou („top up“) platbou a/nebo posílením stávajících jednorázových plateb. Měl by být umožněn lepší přístup k finančním nástrojům. Podpora může být kombinována s pobídkami k ukončení činnosti starší generace a podporou usnadnění převodu podniku např. přípravou „nástupnických plánů“ a poradenství.

Odezva na obavy občanů týkající se udržitelnosti zemědělské produkce, včetně témat zdraví, výživy, plýtvání potravinami a dobrých životních podmínek zvířat

Zemědělci a výrobci potravin v EU musí dodržovat přísné normy v oblasti bezpečnosti potravin, životního prostředí a dobrých životních podmínek zvířat, které odpovídají očekávání spotřebitelů.

SZP musí nadále reagovat na zájem spotřebitelů o ekologické produkty, místní speciality a inovativní potraviny a pokračovat v podpoře specifické produkce a ve zlepšení jejich uznání na mezinárodní úrovni. Podpora by měla směřovat i do výzkumu a inovací v oblasti snížení rizika pro veřejné zdraví a řešení antimikrobiální rezistence. Důležitá role SZP je i v oblasti podpory zdravějšího životního stylu pokračováním školních programů podpory dodávání ovoce, zeleniny a mléka do škol nebo v rámci propagačních aktivit.

Důležitou úlohou SZP je pomoci zemědělcům předvídat vývoj stravovacích návyků a přizpůsobit výrobu podle tržních signálů. Posílení znalostního trojúhelníku v zemědělství a vytvoření lepších vazeb na příslušné iniciativy, jako je partnerství Evropského inovačního a technologického partnerství pro potraviny a výzkumná strategie EU pro výživu do roku 2030, rovněž pomohou maximalizovat přínos SZP pro zajištění potravinového systému v budoucnu. Nakonec může SZP přispět ke snížení plýtvání potravin tím, že podpoří lepší

postupy výroby a zpracování (např. podporou nových technologií, které prodlužují skladovatelnost výrobků podléhajících zkáze) a podporou oběhového biohospodářství.

Čtvrtá část Sdělení se zaměřuje na globální rozměr SZP.

SZP má významnou vazbu na SDGs, proto bude podporovat ostatní partnery, aby svými vnějšími politikami přispěli k naplnění těchto cílů. V rámci svých politiky bude EU volit nástroje provázané s Agendou 2030 a se svým závazkem o zvýšení koherence a udržitelného rozvoje. V této souvislosti bude SZP zohledňovat přínosy, které má zemědělství ve vztahu k zmírňování chudoby, udržitelnému rozvoji zemědělství v rozvojových zemích a možnostem zapojit rozvojové země do globálních hodnotových řetězců s cílem vytváření pracovních příležitostí.

Obchod

Díky SZP je EU největším světovým vývozcem zemědělských potravin. Další liberalizace obchodu umožní, aby zemědělské a potravinářské odvětví EU zlepšilo přístupnost, rozmanitost a dostupnost potravin. Zachování tržní orientace agropotravinářského sektoru dá EU legitimitu pro udržení její vedoucí úlohy v mezinárodních organizacích (zejm. WTO) při prosazování volného obchodu a prosazování striktních postojů vůči obchod narušujícím formám podpory. Je třeba brát v úvahu, že určitá zemědělská odvětví nemohou vydržet úplnou liberalizaci obchodu a neomezenou hospodářskou soutěž s dovozem, a proto je třeba vyrovnat výhody a nevýhody, které ovlivňují zemědělský sektor v důsledku uzavření obchodních dohod EU.

V současné době EU čelí ze strany významných zahraničních partnerů řadě exportních omezení v oblasti agrárního zahraničního obchodu, resp. SPS netarifním překážkám. EU by měla hledat cesty, jak najít spravedlivé a vybalancované partnerství se svými partnery a maximálně uplatňovat přístup „Single entity“ v této oblasti.

Prostřednictvím různých nástrojů by nová SZP měla podpořit a zlepšit spolupráci s partnerskými zeměmi EU s cílem napomoci jim stanovit odpovídající SPS standardy zejména s ohledem na nové hrozby týkající se zdraví zvířat a rostlin.

Migrace

V koherenci s Evropskou rozvojovou politikou musí budoucí SZP hrát větší úlohu při řešení příčin migrace. Znalosti získané z projektů podporovaných SZP by měly být využity k rozvoji pracovních příležitostí a aktivit generujících příjmy v regionech původu a tranzitu migrantů, a to i prostřednictvím Plánu vnějších investic EU. Dalšími možnostmi jsou pilotní projekty pro školení mladých zemědělců nebo i výměnné programy EU-Afrika. Komise se rovněž zavázala k posílení strategické spolupráce v oblasti politiky a dialogu s Africkou unií o otázkách souvisejících se zemědělstvím a rozvojem venkova, aby pomohla regionu rozvíjet své zemědělsko-potravinářské hospodářství.

Nástroje v oblasti rozvoje venkova mohou SZP pomoci integrovat legální migranty a uprchlíky do venkovských komunit, zejména prostřednictvím komunitně vedeného místního rozvoje.

2) **Pozice ČR:**

Česká republika vnímá publikování Sdělení Komise „Budoucnost potravinářství a zemědělství“ jako jeden z výchozích kroků pro přípravu nového programového období. Je zřejmé, že SZP se bude muset přizpůsobit novému kontextu, ať už z hlediska řešení aktuálních výzev a problémů spojených zejména s populační a bezpečnostní situace ve světě a změnou klimatu, tak omezením rozpočtu díky vystoupení UK z EU.

SZP je politika, díky které jsme dosáhli vysokých celosvětových standardů pro kvalitní potraviny a zajištění minimálních standardů pro hospodaření šetrné vůči životnímu prostředí, a která přispívá k udržitelnému rozvoji venkova. SZP však musí zůstat politikou zohledňující zemědělskou produkci, se zachováním možnosti podporovat citlivé sektory dobrovolnou podporou vázanou na produkci. Je nutné, aby SZP i v budoucím programovém období byla i nadále jednou z hlavních politik financovaných z rozpočtu EU. Současně vítáme zachování její dvoupilířové struktury.

Z obecného hlediska velmi podporujeme proces zjednodušování a takový nový model implementace SZP, který umožní lépe zohlednit místní podmínky a potřeby a odstraní nadbytečné detaily v programových dokumentech. V tomto kontextu pokládáme současně za velmi důležité, aby i v novém programovém období bylo umožněno pokračovat v režimu SAPS. Zároveň však navržený nový model v některých aspektech vnímáme jako rizikový. Obáváme se, že by tímto modelem mohlo dojít k tzv. renacionalizaci SZP, tj. k odchýlení se od společných principů a cílů SZP a vzniku národních zemědělských politik, a to zejména v případě zavedení kofinancování přímých plateb z národních rozpočtů.

Pouhé uplatnění principu subsidiarity nevnímáme jako zjednodušení, ale pouze jako přenášení odpovědnosti za SZP na jednotlivé členské státy. Měl by být rovněž zohledněn princip proporcionality. Systém je třeba nastavit transparentně již na počátku, není vhodné každé období vytvářet nová pravidla a stále se učit nové věci a bylo by vhodné více posílit kontinuitu.

Především s ohledem na dosavadní zkušenosti z oblasti auditních misí Evropské komise považujeme za výzvu zjednodušení kontrolního a sankčního systému tak, aby nastavení kontrolního systému členským státem nebylo později předmětem auditních nálezů a nevedlo k následným řízením o vrácení finančních prostředků EU, a to z důvodu případného nesouladu nastavení na úrovni ČS s požadavky EK. Je tak proto nutné najít akceptovatelnou rovnováhu mezi zjednodušením a flexibilitou na jedné straně a přenášením odpovědnosti na členské státy na straně druhé.

Dlouhodobou prioritou České republiky je, aby zemědělci a potravináři napříč celou EU měli rovné podmínky. V této souvislosti proto se znepokojením sledujeme návrhy na zastropování či degresivitu přímých plateb. Domníváme se, že tyto úvahy jdou příkře proti cílům SZP a vytváří zcela nové nerovnosti.

Ve všech oblastech, které Sdělení vyzdvihuje jako přednostní pro řešení v novém programovém období, se prolíná potřeba posílení poradenských služeb. V tomto ohledu apelujeme na Komisi ke zjednodušení podmínek pro poskytování podpory v této oblasti.

Při formování pozice k budoucímu nastavení SZP vychází ČR ze Strategie resortu s výhledem do roku 2030. Zohledněny budou také Východiska pozice ČR k budoucnosti politiky soudržnosti po roce 2020. Národní koncepce realizace politiky soudržnosti v ČR po roce 2020 pro definici doplňkovosti politiky soudržnosti a SZP a Strategie regionální rozvoje ČR 2021–2030 jako klíčový dokument regionálního rozvoje po roce 2020, nebo další relevantní resortní i meziresortní strategie.

V oblasti **využití výzkumu a inovací** souhlasíme s potřebou technologického rozvoje zejména v oblasti precizního zemědělství, které umožní snížit jak negativní dopad na životní prostředí, tak v konečném důsledku i náklady na hospodaření. V oblasti předávání znalostí podporujeme šíření znalostí prostřednictvím demonstračních farem a příkladů dobré praxe.

Podpora inteligentního a odolného zemědělského sektoru

Spravedlivá podpora příjmu pro důstojné živobytí zemědělců

ČR výrazně nesouhlasí s navrhovaným zastropováním a degresivitou přímých plateb. Podpora by měla být zachována zemědělským podnikům bez ohledu na jejich velikost. ČR je v tomto ohledu specifická, kdy disponuje nejen největší průměrnou výměrou zemědělského podniku (133 ha), ale i jednou z největších průměrných výměr ekologického podniku (120 ha). V podmínkách českého zemědělství by se navrhované zastropování plateb dotklo podniků s významnou živočišnou a rostlinnou výrobou, které současně poskytují veřejné statky a naplňují mimoprodukční funkce zemědělství. Pokud jde o navrhovaný odpočet mzdových nákladů, ČR si dovoluje upozornit, že bez umožnění využití normativních koeficientů (paušálů), nebude tato možnost realizovatelná v praxi. Naopak přinese neadekvátní administrativní a kontrolní zátěž. Při povinném zavedení zastropování, potažmo i degresivity jako varianty, by ČR striktně trvala na zachování současného mechanismu krácení finančních prostředků v rámci národní obálky na zemědělské podpory v ČR a jejich využití zcela pro účely SZP v ČR.

Zároveň si je ČR vědoma významu a role menších subjektů na venkově, a proto jsme připraveni jednat o zavedení platby na první hektary (redistributivní platba), případně dalších cílených opatření. Jako důležitou vnímáme podporu modernizace tržních opatření tak, aby pružněji a efektivněji reagovala na vývoj na trhu. Současně je třeba podporovat citlivé a strategicky významné sektory, na které je navázána i vyšší zaměstnanost (vysoká pracnost a vyšší podíl ruční a sezónní práce). Klíčové je v tomto ohledu dobrovolná podpora vázaná na produkci, kdy i s ohledem na tvorbu pracovních míst na venkově navrhuje Česká republika navýšit finanční prostředky alokované na tuto podporu až do výše 30 %.

Pokud jde o v Sdělení naznačovanou konvergenci přímých plateb, v určitém pohledu (např. při porovnání celkové obálky na přímé platby) by se mohla jevit jako nevýhodná pro ČR. Mezi novými členskými státy je ČR na 4. místě v rámci celkové alokace na přímé platby,

celkově na 12. místě. Současně je nutné zmínit, že konvergenci přímých plateb lze považovat za velmi dobré vyjednávací kritérium a protiváhu v případě např. povinného zastropování.

Co se týká Investování do zlepšení pozice zemědělců na trhu, tak za efektivní řešení ke zvýšení konkurenceschopnosti považujeme vyšší podporu investic do moderních technologií v zemědělství, lesnictví (včetně zpracování dřeva) a potravinářství s cílem zvýšení podílu zpracovávaných surovin v zemědělství i lesnictví a přidávání další hodnoty včetně zvyšování kvality výrobků a nutriční hodnoty potravin. Nezbytné je vytvoření předpokladů pro lepší zacílení výzkumu, vývoje a inovací, transferu technologií, nových materiálů a technologií a činnosti inovačních firem. Důraz musí být kladen u všech typů příjemců podpory na dlouhodobou udržitelnost produkce a hospodárné nakládání s výrobními prostředky (voda, energie, půda, ochrana klimatu, využití OZE) v rámci oběhového hospodářství.

V souvislosti se zlepšením postavení zemědělce považujeme za důležité i posílení institutu organizací producentů, neboť ve sdružování vidíme jednu z možností, jak zlepšit příjem zemědělce.

Řízení rizik

Souhlasíme s tím, že SZP musí být tržně orientovaná a je třeba posílit i odpovědnost na úrovni zemědělce. Nicméně krize na některých trzích v posledních letech ukázala, že jsou hrozby a výzvy, které zemědělec nemůže dobře předvídat a předcházet jim. Za tímto účelem je třeba zachovat dostatečnou úroveň přímých plateb, které zemědělci zajistí jistý příjem a podpoří cash-flow a zároveň je třeba mít i účinnou záchrannou síť.

ČR si je vědoma potřeby řešit nepříznivou situaci na komoditních trzích. Kromě větší otevřenosti trhu, které nese kolísání cen a nestabilitu příjmů zemědělců, si ČR uvědomuje i vyšší rizika plynoucí ze změny klimatu. Četnost a dopady extrémních výkyvů počasí a dalších klimatických jevů má největší dopady právě na zemědělce, kteří hospodaří v otevřeném prostoru. V ČR se tak zemědělci setkávají v poslední době zejména s pozdními jarními mrazíky, suchem, povodněmi, vichřicí či kroupami.

ČR proto podporuje nástroje na řízení rizik plně integrované do systému SZP. Vzhledem k různé struktuře v zemědělství, různorodosti podmínek, národním specifickým a nastavení napříč členskými státy, však považujeme za vhodné, aby tyto režimy byly na dobrovolné úrovni.

Pozitivní roli při stabilizaci příjmů zemědělce do určité míry sehrávají právě přímé platby, zejména jednotná platba na plochu (SAPS), ale také stávající dobrovolná podpora vázaná na produkci citlivých komodit (VCS). V ČR VCS platby umožňují stabilizovat sektory a napomáhají překonat některé komoditní krize (živočišná výroba, mléčný sektor, ukončení cukerných kvót, udržení tradičních sektorů ovoce a zeleniny či chmele). Proto by vzhledem ke stabilizačním účinkům těchto podpor ČR uvítala pokračování VCS i v budoucí SZP.

Je dále zřejmé, že nástroje na řízení rizik by neměly plnit jen kompenzační roli. Naopak by měly stimulovat zemědělské podniky k hledání vlastního optimálního mixu nástrojů ve strategickém řízení.

Pozornost by měla být věnována i podpoře nástrojů, jakými jsou uzavírání termínových kontraktů formou contractingu (forwardy) nebo na organizovaných burzovních trzích (futures markets) nebo podpora vyrovnání daňového zatížení formou daňových úlev v kritických letech.

Pokud jde o současnou SOT, zde existují nástroje, které přispěly k řešení krize na komoditních trzích v předcházejících letech, nicméně právě tyto krize ukázaly, že záchranná síť SOT není 100 % efektivní a nereaguje dostatečně rychle a pružně. Proto se domníváme, že by některé nástroje měly být přehodnoceny – jako například intervenční prahy a ceny, jiné by měly být dále analyzovány – využití mimořádných opatření dle článku 219 nebylo dle našeho názoru dostatečně rychlé. V této souvislosti jsme připraveni podporovat kroky EK, které umožní zjednodušení a zrychlení přijímání mimořádných opatření.

Zároveň se však domníváme, že by neměly být prostředky z přímých plateb směřovány do Fondu řízení rizik. V této souvislosti preferujeme zachování možnosti opatření na řízení rizik v rámci programu rozvoje venkova.

Vzhledem k různé struktuře v zemědělství, různorodosti podmínek a národním specifickým a dále s ohledem na rozdílné nastavení napříč členskými státy, by tyto nástroje měly fungovat na úrovni členského státu a současně považujeme za klíčový aspekt zajistit dobrovolnost v jejich uplatňování.

V neposlední řadě nesmí být opomenuta ani výměna zkušeností a osvědčených postupů včetně začlenění informací o řízení rizik do školení a poradenských služeb pro zemědělce.

Posílení environmentálních a klimatických opatření a přispění k dosažení souvisejících cílů EU

Prioritou je udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti ochrany klimatu. Považujeme za zásadní pokračovat v naplňování environmentálních a souvisejících mimoprodukčních funkcí zemědělství a lesního hospodářství, které ovlivňují kvalitu života miliónů obyvatel Evropské unie.

Pro udržitelné hospodaření je rovněž nutné zlepšovat ochranu půdy proti erozi, zvyšovat obsah organické hmoty v půdě a zlepšovat její strukturu pomocí vhodných opatření.

Zároveň je nezbytné podpořit přizpůsobení zemědělské produkce změně klimatu v nejvíce postižených oblastech a podporovat ekologické a environmentálně příznivé zemědělské hospodaření, včetně ochrany a racionálního využívání vodních zdrojů.

V rámci dalších nových výzev je tak žádoucí zachovat současné spektrum environmentálních opatření, která mají výrazný pozitivní vliv na stav životního prostředí (ekologické zemědělství, ANC, AEKO, Natura 2000, vodní rámcová směrnice, dobré životní podmínky zvířat, opatření v oblasti lesnictví a pozemkových úprav).

Případné omezení portfolia uvedených opatření nebo omezení rozsahu možného pozitivního dopadu v podobě nedostatečného finančního zajištění by mělo zásadní negativní dopad v oblasti environmentálně šetrné zemědělské produkce.

Uvítáme větší zacílení jednotlivých opatření s tím, že u opatření managementového typu nelze vždy cílit výhradně na výsledek, protože vzhledem postupnému náběhu efektu opatření je možno efekt měřit pouze v dlouhodobých intervalech.

V zájmu zachování rozpočtu na přímé platby, tj. bez krácení prostřednictvím zastropování či degresivity, je ČR připravena posílit environmentální profil přímých plateb stanovením účinnějších postupů směřujících k větší ochraně životního prostředí a klimatu v rámci greeningu. Za účelem posílení účinnosti tak bude nezbytné nastavení greeningu upravit.

Z hlediska hospodaření s přírodními zdroji by se měla patřičná pozornost věnovat přenosu znalostí, vzdělávání a poradenství, které hrají nezastupitelnou roli při snižování negativních vlivů zemědělské činnosti na životní prostředí (např. minimalizace použití pesticidů). V této oblasti by se proto měla věnovat patřičná pozornost trvalé a odborně vedené osvětě.

Posilování socioekonomické struktury venkovských oblastí

Podpora prosperity venkova (zejména řešení potřeb populace nejmenších obcí) je nezbytná jak z hlediska *zajištění pracovních příležitostí*, tak pro zajištění základní infrastruktury a občanské vybavenosti. Při podpoře rozvoje venkova je potřebné nejdříve odstranit překryvy mezi politikami a zejména oblastmi podporovanými z různých zdrojů a zajistit doplňkovost s nástroji kohezní politiky. Souhlasíme s názorem Komise, že účinným prostředkem v této oblasti je iniciativa LEADER, s jejímž využitím má Česká republika dlouholeté zkušenosti. Nicméně je třeba zjednodušit vícefondové využití nástroje komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD). Zkušenosti ukazují, že implementace nástroje CLLD je kvůli složitě nastaveným podmínkám zdoluhavá. I v této oblasti vnímáme jako esenciální posílení vzájemné výměny příkladů nejlepší praxe, vytváření sítí a spolupráci mezi zemědělci a venkovskými podniky i veřejnou správou, využití struktury a zkušeností místních akčních skupin.

Zatraktivnění odvětví pro mladou generaci

Česká republika se ztotožňuje s definovaným cílem potřeby generační obměny. Na aktuální nepříznivou situaci je třeba reagovat podporou **plynulé generační obměny a zefektivnit podporu mladých zemědělců** tak, aby se co nejvíce snížily překážky pro začínající podnikatele. Kromě poskytování podpory mladým začínajícím zemědělcům pro plnění podnikatelského plánu a preferencemi v investičních opatřeních, že žádoucí i využití stávající podpory mladým zemědělcům v rámci přímých plateb. K zajištění dostatečných lidských zdrojů pro zemědělství a potravinářství je potřebná i podpora zemědělských oborů vzdělávání a center odborné přípravy.

Odezva na obavy občanů týkající se udržitelnosti zemědělské produkce, včetně témat zdraví, výživy, plýtvání potravinami a dobrých životních podmínek zvířat

Je třeba, aby SZP nadále reagovala na zájem spotřebitelů o kvalitní a bezpečné potraviny zaměřené na jejich tradici, zeměpisný původ a složení, inovativní potraviny a ekologické produkty, a pokračovat v podpoře specifické produkce a ve zlepšení jejich uznání na mezinárodní úrovni. Zdůrazňujeme proto důležitost podpory výzkumu a inovací v oblasti snížení rizika pro veřejné zdraví a podpory zvyšování konkurenceschopnosti potravinářských podniků k zabezpečení kvality a bezpečnosti potravin a jejich dostupnost spotřebitelů.

ČR souhlasí, že školní projekt je jedním z viditelných nástrojů SZP k propagaci zdravého životního stylu. Proto podporujeme pokračování schématu a zdůrazňujeme, že je nutné zajistit i do budoucna adekvátní rozpočet.

ČR si uvědomuje zásadní problém plýtvání potravinami (nejen ve vazbě na potravinové ztráty, ale i ve vztahu k velkému množství potravinového odpadu, který vzniká) a zároveň také to, že v rámci schváleného balíčku k oběhovému hospodářství budou na úrovni EU stanoveny indikativní cíle pro redukci potravinového odpadu.

Globální rozměr SZP

Dle ČR zachování tržní orientace agropotravinářského sektoru dá EU legitimitu pro udržení její vedoucí úlohy v mezinárodních organizacích (zejm. WTO) při prosazování volného obchodu a prosazování striktních postojů vůči obchod narušujícím formám podpory a uplatňování protekcionistických opatření třetími zeměmi.

ČR souhlasí s východisky týkajícími se pozitivních přínosů liberalizace obchodu pro spotřebitele.

EU by měla pokračovat ve snaze být hlavním protagonistou liberalizace obchodu, a to jak v rámci mnohostranných negociací (všechny formy obchod narušujících praktik), tak v bilaterálních jednáních (zejm. ochrana zeměpisných označení, sjednocování pravidel u sanitárních a fytosanitárních opatření (dále jen „SPS“). Liberalizace by měla být vyvážená tak, aby na jedné straně zachovala ochranu nejcitlivějším oblastem zemědělského sektoru EU (s ohledem na možné sociální dopady), a na druhé straně, aby umožnila partnerům realizovat své komparativní výhody.

ČR podporuje zvýšení úsilí směřujícího k odstranění neoprávněných SPS dovozních omezení uplatňovaných vybranými třetími zeměmi a snahu o maximální uplatňování přístupu „Single entity“ a mezinárodních pravidel v oblasti SPS všemi členy WTO. Podpora vzájemného uznávání SPS standardů s jednotlivými zahraničními partnery by měla být jedním z klíčových zájmů v rámci bilaterálních obchodně politických aktivit EU ve třetích zemích.

V koherenci s Evropskou rozvojovou politikou musí budoucí SZP hrát větší úlohu při řešení příčin migrace.

ČR ve svých pozicích zastává pro-rozvojová stanoviska, neboť zastává názor, že ilegální migraci je možno nejefektivněji řešit již v místě jejího vzniku. V oblasti migrace považuje ČR za stěžejní spolupráci v rámci Evropské rozvojové politiky a OSN zejména směrem k regionu Afriky a v této souvislosti rizikovým zemím Východního partnerství. V rámci těchto aktivit

podporuje ČR využití znalostí získaných z dosavadního provádění SZP s modifikací na lokální poměry a nutným aktivním zapojením místních vlád.

3) Dopad na právní řád ČR:

Sdělení nemá přímý dopad na právní řád ČR, nicméně nelze vyloučit dopad následných právních předpisů EU. Lze předpokládat, tak jako ve stávajícím programovém období, tvorbu národních prováděcích předpisů ve formě nařízení vlády.

4) Dopad na státní rozpočet:

Sdělení nemá přímý dopad na státní rozpočet. Nicméně po projednání Víceletého finančního rámce a po publikování návrhu právních předpisů EU, ve kterých bude stanoveno minimální kofinancování ze státního rozpočtu, bude možné dopad na státní rozpočet upřesnit.

5) Další relevantní dopady: Bez dopadu.

6) Pozice zástupců sociálních a hospodářských partnerů, zástupců samosprávy, nevládních organizací a případně dalších osob:

Základní aspekty rámcové pozice byly konzultovány s nevládními organizacemi v rámci projednávání materiálu „Informace pro vládu ČR o východiscích budoucí podoby Společné zemědělské politiky (SZP) po roce 2020 - Hlavní teze ČR při vyjednávání SZP po roce 2020. Tento materiál byl schválen usnesením vlády č. 629 ČR ze dne 11. září 2017 (schválené viz příloha rámcové pozice).

Agrární komora

- podpora citlivých komodit prostřednictvím VCS (navýšit alokaci)
- zacílení podpor
- podpora udržitelné produkce potravin včetně flexibility při plnění podmínek
- podpora organizací producentů, výzkumu, zjednodušení

Asociace soukromého zemědělství ČR

- podpora mladých, začínajících zemědělců, malých a středních zemědělských podniků a podniků v oblastech s přírodním omezením
- zachování platby SAPS, greeningu a envi opatření v rámci PRV
- zavedení zastropování a degresivity
- zjednodušení podmínek
- ponechat podporu VCS ve stávající výši
- podpora řízení rizik

Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů

- zjednodušení a zavádění moderních technologií
- možnost přesunu mezi pilíři
- zatížení půdy VDJ
- nesouhlas se zavedením degresivity

úprava rozdělení projektů v rámci PRV podle velikosti

Společnost mladých agrárníků ČR

- ochrana zemědělské půdy (včetně návratu organické hmoty, povinné rotace plodin a počtu plodin)
- podpora vodních děl
- zavedení degresivity a zastropování

- podpora mladých zemědělců
- snížení byrokracie a zjednodušení podmínek a pravidel

7) Pozice EK a EP:

Sdělení samo o sobě vyjadřuje pozici EK. **EK** uvedla, že Sdělení je součástí reformy jedné z nejkompexnějších politik EU v kontextu nových výzev, kterým společnost aktuálně čelí, a připomněla rozsáhlou veřejnou konzultaci a dialog se zúčastněnými stranami. Zdůraznila, že Sdělení nepředjímá rozpočtové aspekty, neboť ty budou jako součást návrhu Víceletého finančního rámce (VFR) představeny v květnu. Zdůraznila (mnohokrát opakovaný obrat), že se vydala cestou „evoluce, nikoliv revoluce“ a prvky, které fungují, chce zachovat a skloubit s prioritami EU. SZP tak do budoucna musí zůstat tržně orientovaná, se silnějším akcentem environmentálních a klimatických opatření. Posílení musí být rovněž šíření znalostí, inovace a opatření na podporu generační obměny. SZP musí zahrnovat pobídky s ohledem na udržitelnost, ale je třeba zvýšit ambice. Sdělení se zaměřuje na účinnost. EK počítá, že v rámci ozelenění budou přímé platby podmíněny environmentálními a ekologickými postupy. Budou muset zohledňovat cíle na úrovni EU, ale zároveň musí respektovat národní, regionální a místní podmínky. Nová SZP by také měla být méně komplexní, více zaměřená na výzkum, inovace a školení a směřovat k zemědělství založenému na znalostech. V rámci Evropského partnerství pro inovace by mělo dojít k těsnější spolupráci zemědělců a výzkumníků, tak aby bylo dosaženo ještě více synergií v oblasti inovací a poradenských služeb.

EK dále stručně představila nový model správy SZP, který by měl lépe zohledňovat diverzitu evropského zemědělství a podle nějž by ČS mohly navazovat konkrétní opatření na své specifické potřeby. Zároveň zdůraznila, že se nejedná o renacionalizaci. Na společném charakteru SZP se nic nemění, zachování jednotného trhu je zcela zásadní. Jde pouze o zajištění efektivnějšího využití peněz daňových poplatníků. Na úrovni EU budou identifikovány hlavní cíle, přičemž konzistenci a koherence cílů na úrovni ČS bude EK ověřovat prostřednictvím *ex ante* schvalování strategického plánu. Přístup založený na výsledcích počítá se zachováním nevázaných i vázaných podpor, podpor na investice i environmentálních opatření. Větší role ČS by měla přinést zjednodušení včetně systému kontrol, odstranění „pozlacování“ (*pozn.: zavedení postupů, jejichž požadavek nevyplývá ze samotné legislativy*) a regulaci. Záměrem EK je snižovat administrativní zátěž i prostřednictvím moderních technologií a satelitního snímkování, které by mělo nahradit papírové žádosti a fyzické kontroly. Nová SZP by měla být orientována na výsledky, přidanou hodnotu a vyšší účinnost politiky. Návrhy nové SZP budou těsně navázány na představení návrhů k VFR. EK prezentaci uzavřela konstatováním, že časový rámec je velmi ambiciózní, ale naším společným cílem je, aby zemědělství bylo i nadále oblastí, ze které budou občané EU profitovat.

8) Pozice členských států:

Jednání AGRI Rady dne 11. 12. 2017

V rámci výměny názorů se ministři shodli, že přes řadu otevřených otázek Sdělení představuje dobrý základ pro další diskusi. **ES, DE, SI** a **HR** upozornily na (často nedoceňovaný) význam SZP jako jednoho z klíčových pilířů společnosti, který by měl pro dosažení svých cílů a v kontextu nových výzev disponovat odpovídajícími rozpočtovými prostředky (**LT, AT, SI, RO, PL, IT**). Rada rovněž vyslala jasný signál, že SZP by i nadále měla zůstat politikou společnou. **ES, BE, LT, FR, EL, FI, SK, PL, HU, PT** a **LV** odmítly renacionalizaci a kofinancování přímých plateb, několik ČS rovněž upozornilo, že avizovaná flexibilita a větší subsidiarita by nijak neměla ohrozit jednotná pravidla hospodářské soutěže

a fungování vnitřního trhu. Zatímco cíl zjednodušení SZP a snížení administrativní zátěže získaly všeobecnou podporu, ne všechny ČS byly přesvědčeny, že nový model je tím správným prostředkem, jak zmíněných cílů dosáhnout. Obavy zazněly v souvislosti s nevyváženým přenosem odpovědnosti na ČS, rizikem přílišné komplexity, hrozícími prodlevami ve schvalování strategických plánů, možným zpožděním výplat přímých plateb nebo nejasným postupem v případě nesplnění společných cílů.

ČS přivítaly akcent na ochranu v oblasti ochrany životního prostředí a klimatu (**DE, AT, FR, SE**), ve vystoupeních velmi často rezonovaly otázky podpory mladých zemědělců, generační obměny a rozvoje venkova. **AT, FR, SE, IE, PL a IT** rovněž kvitovaly zachování role přímých plateb, **BE** a **NL** by si přály jejich lepší zacílení, **HR** by je diferencovalo podle způsobu využití půdy. **LT, SK a PT** zmínily otázku konvergence přímých plateb, **RO** a **SK** odmítly jejich zastropování. Spravedlivé podmínky bez ohledu na velikost podniků požaduje i **MT**, sleduje však naopak zájmy mikro-podniků.

Z dalších priorit ČS poukazyvaly na potřebu podpory znevýhodněných oblastí a ekologického zemědělství (**AT, FR, FI, RO**), akcent dobrých životních podmínek zvířat (**DE, SE, FI**) a posílení postavení zemědělců v dodavatelském řetězci (**NL, LT, FI**). Zmíněno bylo rovněž zacílení na investice do nových technologií, konektivity a digitalizace (**ES, FI**) či inovací (**AT, IE**). **BE** doporučila rozšířit principy podpory aplikované v odvětví ovoce a zeleniny i na další sektory a zaměřit se na problematiku vysokých cen půdy.

Za nedostatky Sdělení ČS nejčastěji označovaly nedostatečně zpracovanou problematiku řízení rizik a krizí, **BE, AT, SK, PL** a **HU** postrádají odkaz na dobrovolnou vázanou podporu.

Pokud jde o vnější dimenzi SZP, dle **DE** EK správně poukazuje na nutnost řešení problémů na africkém kontinentu, **HU** jen naopak přesvědčeno, že SZP není pro řešení migrace vhodné místo. **FR** (podpořená **RO, PL, IE** a **HU**) poukázala na propojení SZP a obchodní politiky a vyjádřila obavy z aktuálně projednávané bilaterální obchodní dohody (*pozn.: obchodní části asociační dohody*) mezi EU a uskupením Mercosur.

9) Projednání v Parlamentu ČR:

Dosud neprojednáno. V rámci 17. schůze Výboru pro záležitosti Evropské Unie Senátu Parlamentu České republiky konané dne 5. 12. 2017 bylo doporučeno zabývat se Sdělením EK v rámci jednání 55. týdne.

10) **Procedurální otázky:** Nejedná se o legislativní návrh.